

# KREDSLØBET

ÅRGANG 13 ✦ 2019  
NR. 3 ✦ SEPTEMBER

## ALMEN LÆGEPRAKSIS

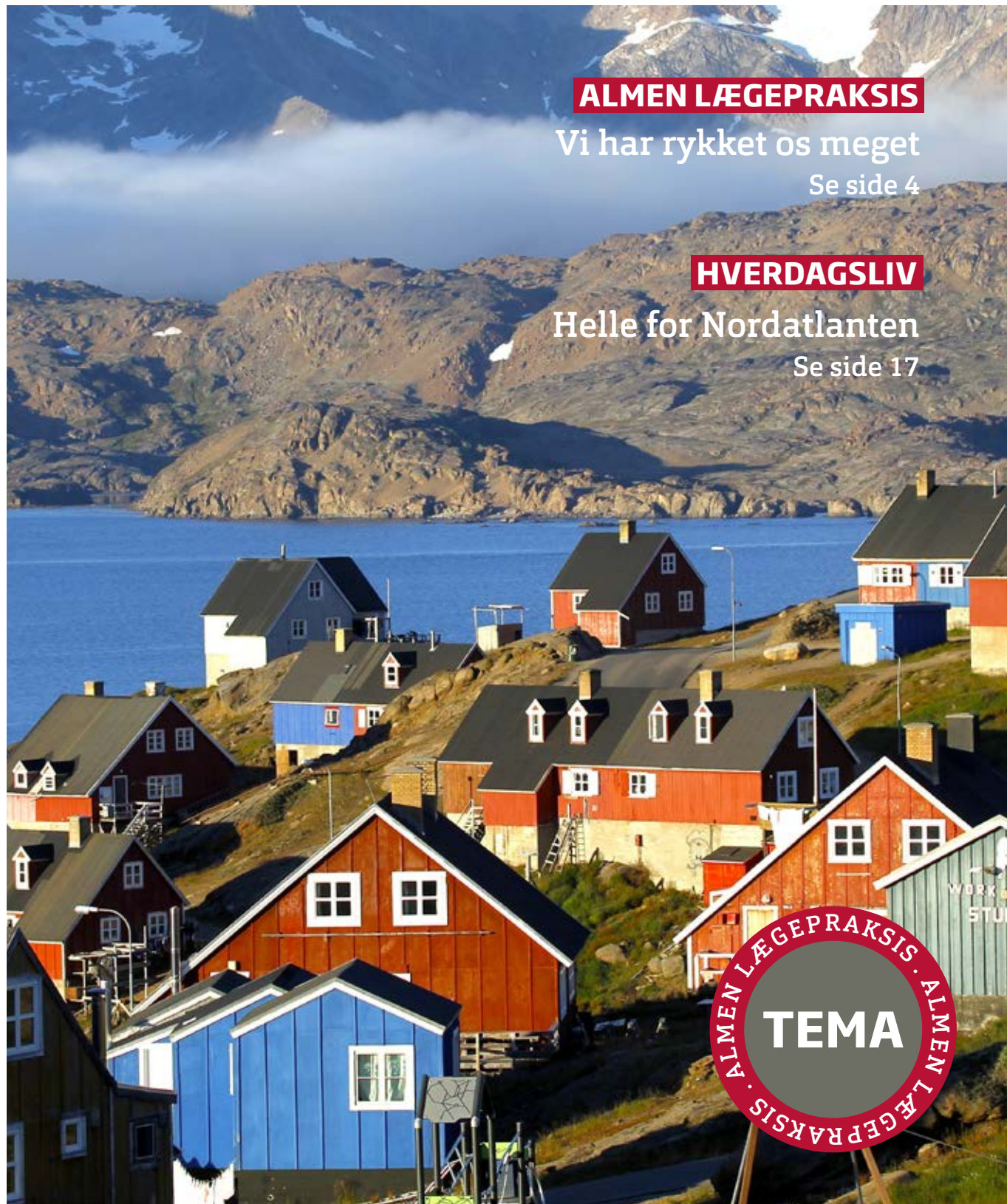
Vi har rykket os meget

Se side 4

## HVERDAGSLIV

Helle for Nordatlanten

Se side 17





# KREDSLØBET

## KREDS SYDDANMARK

Vejlevej 121, 2. sal  
7000 Fredericia  
Telefon 70 21 16 68  
www.dsr.dk/syddanmark  
E-mail: syddanmark@dsr.dk

## ÅBNINGS- OG TELEFONTID

Mandag, tirsdag, onsdag og fredag  
fra kl. 08.30 – 13.00  
Torsdag fra kl. 13.00 – 16.00  
– samt efter aftale

**KREDSLØBET** fra Kreds Syddanmark udgives af Dansk Sygeplejeråd Kreds Syddanmark. Indlæg og artikler dækker ikke nødvendigvis Dansk Sygeplejeråds eller kredsens synspunkter, men står for forfatterens eget synspunkt.

## REDAKTIONSGRUPPEN

### Kredsbestyrelsesmedlemmer:

Ina Kristensen  
Varde Kommune  
Gitte Solgård Larsen  
OUH Odense

### Kredsnæstformand

Helle Kruse Hansen

### Chefkonsulent, DSR Kreds Syddanmark

Hanne Damgaard

### Tekst: Frede Madsen

Fotos: Stig Vognæs m.fl.

## ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

John Christiansen  
Kredsformand, DSR Kreds Syddanmark

## UDGIVELSER/OPLAG

Udgives fire gange om året  
i cirka 16.500 eksemplarer og  
udsendes til samtlige medlemmer af  
DSR Kreds Syddanmark

## NÆSTE NUMMER

Deadline for indsendelse af forslag til  
blad 4/2019 – den 4. oktober 2019  
Temaet for dette blad er:  
Akutteams i kommunerne samt  
brobyggerisygeplejersker

## PRODUKTION

www.stepprintpower.dk

# Indhold

## 4 TEMA ALMEN LÆGEPRAKSIS: UDVALGSFORMAND: VI HAR RYKKET OS MEGET

Sygeplejersker har på flere fronter fået en mere fremtrædende rolle i sundhedsvæsenet, blandt andet som konsultationssygeplejersker.

## 6 TEMA ALMEN LÆGEPRAKSIS: PLO-FORMAND: LÆGEMANGEL BLIVER VÆRRE

Af nød har de praktiserende læger accepteret at påtage sig flere opgaver. Sygeplejersker kommer til at udføre nogle af dem for at afbøde manglen på læger.

## 8 TEMA ALMEN LÆGEPRAKSIS: SYGEPLEJERSKER: VI HAR EGNE PATIENTER

Der er mange fællesnævner mellem det daglige arbejde for en konsultationssygeplejerske i Odense og Varde, blandt andet at de er glade for jobbet og den mere selvstændige arbejdsform.

## 11 FAGDAG

Kolding, 24. oktober kl. 8.00-18.30, IBC Innovationsfabrikken

## 12 STUDIEVILKÅR: IKKE ALLE ER EGNED TIL AT BLIVE SYGEPLEJERSKE

Studiechef på sygeplejerskeuddannelsen i Aabenraa ser professionelle uddannelsessteder og studerende, der vil faget og bliver til dygtige sygeplejersker. Men hun ser også et sundhedsvæsen under pres.

## 14 STUDIEVILKÅR: ERFAREN VEJLEDER TRIVES MED DE UNGE

Fem ud af seks kliniske vejledere i Esbjerg Kommune er på fuld tid, og sygeplejerskerne er organiseret monofagligt. Det gavner læringsmiljøet, vurderer sygeplejerske og klinisk vejleder Dorthe Stig.

## 16 STUDIEVILKÅR: BETINA VILLE GERNE DYBERE NED I SYGEPLEJEN

Travlheden i sundhedsvæsenet præger læringsmiljøet, når studerende er i praktik. Betina Ballhorn Pedersen føler sig ikke fuldt rustet til at tage ansvar for sygeplejen, når hun er færdiguddannet.

## 17 HELLE FOR NORDATLANTEN

Som nyuddannet sygeplejerske tog Helle Bau til Norge i 1989. Mange år senere har hun været i Grønland og nu på Færøerne som sundhedsplejerske. Kredsløbet bad hende sammenfatte indtrykkene.

## 20 KEND DIN LØN

Det er vigtigt at du får kikket din lønseddel igennem når du modtager den, så du er sikker på at det er den rigtige løn du får.





# VI BLIVER FLERE

## - og vi får flere selvstændige opgaver



**A**t lave et medlemsblad som Kredsløbet er en levende proces. Ved hvert forudgående redaktionsmøde med deltagelse af kredsen og sygeplejersker fra flere steder i det syddanske område udvælger vi emner, vi forventer, kan have interesse for dig som medlem.

Vi er også bevidste om, at det indebærer fravalg, og det er på ingen måde ensbetydende med, at udeladte emner er glemt. Lad mig nævne et eksempel: Debatten om fuld tid eller deltid, herunder muligheden for bedre pension, er atter et tema på kaffestuer og i kantiner i vores sundhedsvæsen. Det er et af de emner, vi nok skal vende tilbage til. Herunder vil vi belyse, at arbejds-giverne ikke har givet noget svar på, hvordan de vil forbedre arbejdsvilkårene, så flere kolleger får lyst til at levere flere timer på jobbet.

Vi har fået en ny regering siden seneste udgave af Kredsløbet. Endnu har vi til gode at høre, hvad regeringen konkret forestiller sig af initiativer på sundhedsområdet, og hvad støttepartierne har af planer. I månederne op til valget i juni kom flere partier med visioner om, hvad de vil arbejde med, men lige nu er al sundhedspolitik nulstillet, fordi tilsyneladende endnu mere presserende politikområder trænger sig på.

Dette limbo er naturligvis en mulighed for os til at spille ind både lokalt, regionalt og nationalt. Vi har en forventning om, at når sundhedspolitikken bevæger sig ud af dvalen, så vil der blive sat handling bag den politisk brede erkendelse af, at der mangler ressourcer. Der er ingen vej uden om flere penge til sundhedsvæsenet, og vi er klar til at bidrage med vores faglighed.

Mens jeg skriver denne lederartikel, er den årlige arm-lægning mellem regeringen på den ene side og Danske Regioner og KL på den anden gået i gang, og det er ikke sikkert, forhandlingerne om økonomien for 2020 er afsluttet, når du modtager dette blad. Uanset forløbet er vi i kredsen optaget af den fortsatte ubalance, der er mellem de opgaver i sundhedsvæsenet, som skal løses,

og antallet af medarbejdere, der skal løse dem. Underfinansieringen er fremdeles slående, og der er behov for at mobilisere alle arbejdskraftreserver for at skaffe flere hoveder og hænder.

I dette blad har vi fokus på to områder; sygeplejersker i almen praksis og de studerendes studievilkår. Praksissygeplejerskerne arbejder i den velkendte trekant mellem sygehuse, kommuner og praktiserende læger. Dermed er de centralt placeret i, hvordan fremtidens patientforløb skal være, og hvilken rolle sygeplejersker skal have i dem. Under alle omstændigheder vil der blive flere af os i almen praksis.

Hvis vi ser på vores eget virksomhedsområde som sygeplejersker vil vi, som to sygeplejersker så udmærket beskriver, få større autonomi, større selvstændighed, i vores arbejde. Og det vil gælde, lige meget hvor vi arbejder.

Hvad angår de studerende, vil der også blive flere af dem, og der bliver rigeligt brug for sygeplejersker. I kredsen er vi ligesom studiechefen fra UC Syd optaget af, at der skal være kvalitet i uddannelsen, også i de 40 procent af den, der foregår i praktikken. Artiklen med en studerende, Betina, viser, at der fortsat er noget at arbejde med.

Vi befinder os i et brydningsår på de indre linjer. En kongresbeslutning indebærer, at vi i kredsene holder generalforsamling hvert andet år i fremtiden. I stedet inviterer vi i år til et nyt bud på en fagdag, ja faktisk den størst anlagte, vi nogensinde har arrangeret. Her får du mulighed for at deltage i workshops og møde kolleger på tværs af kredsen. Læs programmet på kredsens hjemmeside.

I kredsen ønsker vi også at komme tættere på arbejdspladserne. Derfor inviterer vi, formandskabet og kredsbestyrelsen, til medlemsmøder i Esbjerg, Fredericia, Odense og Rødekro i løbet af efteråret. Vores hensigt er at involvere og lytte. Hvad optager dig som medlem? Hvor skal vi lægge vores indsats? Hvordan kan vi som organisation skabe størst mulig nytteværdi for dig?

Det kan være, vi ses.

**JOHN CHRISTIANSEN**

KREDSFORMAND KREDS SYDDANMARK, DSR

## Udvalgsformand:

# VI HAR RYKKET OS

Sygeplejersker har på flere fronter fået en mere fremtrædende rolle i sundhedsvæsenet, blandt andet som konsultationssygeplejersker.



Bo Libergren  
Udvalgsformand

**O**mkring 380 af DSR's medlemmer i Kreds Syddanmark arbejder hos praktiserende læger. Konsultationssygeplejersker udgør dermed den største gruppe ansat i den private sektor inden for deres fag.

Formanden for Udvalget for det nære sundhedsvæsen i Region Syddanmark, Bo Libergren (V), vurderer, at sygeplejersker ansat uden for sygehusverdenen på to fronter spiller en mere fremtrædende rolle end tidligere.

I kommunerne er en tidligere tendens til at skære ned på sygeplejerskestillinger afløst af, at sygeplejersken nu i højere grad spiller en central rolle i at sikre kvaliteten i hjemmeplejen og at varetage den vigtige kontakt til almen lægepraksis. Samtidig er hun et vigtigt led i hele omstillingen af sundhedsvæsenet til, at sygehuse har færre senge, og at kommuner tager sig af flere opgaver med udskrevne borgere.

- I almen praksis var billedet tidligere, at en lægepraksis bestod af en mand og en sekretær. Nu er det mere almindeligt, at flere læger arbejder sammen og beskæftiger sygeplejersker og andre faggrupper. Klinikkerne har blandede faglige kompetencer, og sygeplejersker løser flere selvstændige opgaver. Lad mig sige det på den måde, at det er en fordel at få flere sygeplejersker ud i almen praksis, siger Bo Libergren.

### Første linje skal fungere

Den seneste treårige overenskomst mellem Danske Regioner og de praktiserende lægers organisation, PLO, lagde flere opgaver ud i almen praksis. Her skal

hovedparten af behandlingen af KOL og diabetes type 2-patienter foregå, ligesom kontroller af visse kræftsygdomme foretages af den praktiserende læge.

- Vi ønsker med aftalen at sikre nærhed og samme høje kvalitet, og eksempelvis KOL- og diabeteskontroller er særdeles velegnet til at blive udført af andre end lægen selv, typisk sygeplejersker. Disse behandlinger er præget af en høj grad af systematik, siger Bo Libergren.

Han betegner almen praksis som første linje i sundhedsvæsenet. Lægepraksis er unik ved at være tæt distribueret og tilgængelig i form af, at man som borger kan få en tid inden for fem dage. Det er den eneste læge, man selv vælger, og det er relationsbaseret.

- Det er enormt vigtigt med en velfungerende første linje, både for patienter og økonomien. Forskning viser, at lande med en stærk praksissektor har lavere omkostninger og et mere effektivt sundhedsvæsen. I Danmark er vores system karakteriseret ved, at vi i væsentlig grad bruger pengene på sundhed og mindre på at sende regninger til hinanden. Vi bruger relativt mest tid på patienter - og vel at mærke på de rigtige patienter, siger Bo Libergren.

### Privat ejerskab har fordele

Som liberalist er Bo Libergren tilhænger af en model med selvstændigt erhvervsdrivende, praktiserende læger. En af fordelene er, at når de etablerer eller køber en lægepraksis, kan det offentlige sundhedsvæsen som regel regne med, at de vil drive deres praksis samme sted de næste 25-30 år.

Hvis de 800 praktiserende læger fordelt på cirka 400 enheder i Syddanmark skulle administreres af regionen,

# MEGET



ville det blive unødigt tungt. Lægepraksis får langt hovedparten af indtægterne fra det offentlige og holder selv hus med udgifterne til husleje, personale, medicin og udstyr. Lægerne føler et personligt ansvar for at optimere deres forretning.

Lægemanglen tvinger dog også regionen til at se på alternative modeller for at sikre alle borgere adgang til praktiserende læge. 1,2 procent af borgerne er dækket af udbuds- og regionsklinikker, der findes i Esbjerg, Grindsted, Tønder, Aabenraa og Ølgod samt på Ærø.

## Patientforløb i klar bedring

Meget handler om kommunikation og koordinering mellem sektorer for at forebygge, at patienter og borgere falder ned mellem flere stole. Mens en patient er indlagt på sygehus, modtager kommunen løbende en forløbsplan, der beskriver tilstanden, og hvornår patienten forventes udskrevet. Ved lokalaftaler er der skabt mulighed for, at der ved udskrivningssamtalen kan deltage typisk en sygeplejerske fra kommunen og egen læge. Ved indlæggelse er den praktiserende læge derimod den udfarende.

- Det er lykkedes os at lave fornuftige aftaler om patientforløb, så typisk to sygeplejersker i hver sin ende er involveret ved sektorovergange. Når jeg kommer rundt, oplever jeg, at ni ud af 10 borgere er tilfredse. Man skal dog huske, at alle funktioner er bemandede af mennesker, og vi er ikke stærkere end det svageste led. Men vi har flyttet samarbejdet på mange måder, og vi er stort set ude over, at færdigbehandlede patienter ligger på sygehuse, fordi deres hjemkommune ikke er i stand til at modtage dem, siger Bo Libergren.

Samarbejdet om patientforløb er fastlagt i Sam:Bo-samarbejdsaftalen, hvor mennesker og IT-systemer skal spille sammen. Det lykkes ifølge udvalgsformanden i langt de fleste tilfælde. 🌸





## PLO-formand:

# LÆGEMANGEL BLIVER VÆRRE

Af nød har de praktiserende læger accepteret at påtage sig flere opgaver. Sygeplejersker kommer til at udføre nogle af dem for at afbøde manglen på læger.



Jørgen Skadborg  
Formand for PLO  
Syddanmark

**M**ange af de cirka 800 praktiserende læger i Syddanmark er under alvorligt pres. 30 procent af dem har nået pensionsalderen, og 70 procent har lukket for tilgang af patienter, i nogle kommuner er det 100 procent.

Formanden for PLO Syddanmark, Jørgen Skadborg, betegner det frie lægevalg som mere eller mindre suspenderet. Nogle steder er det så grelt, at patienter er henvist til klinikker drevet af private operatører som Alles Lægehus A/S eller Nordic Medicare A/S, der driver en klinik i Aabenraa.

- Det bliver værre, også selv om der gøres en stor indsats for at skaffe flere speciallæger i medicin, for det tager tid. Regionen er ikke særlig vild med at drive det selv, og derfor er det mere sandsynligt med et antal concern-klinikker, der overvejende dækkes af vikarer, siger Jørgen Skadborg.

De 800 praktiserende læger er udtryk for en lille nedgang, men den er ikke så slem som i andre regioner. Hovedstaden har fordele i rekrutteringen, både geografisk og fordi der med akuttelefonen 1813 ikke er nogen vagtforpligtelse, men ellers har Syddanmark den "mindst ringe lægedækning".

### Sygeplejersker kan aflaste

De praktiserende læger har i den treårige nationale overenskomst frem til udgangen af 2020 påtaget sig flere opgaver, velvidende at de er for få til at udføre dem. De føler sig nødt til at tage nye opgaver ind for at gøre det nemmere at tiltrække nye læger, selv om mange kolleger i forvejen driver deres praksis langt over kapaciteten.

- Nogle af de løbende kontroller og samtaler med patienter med kroniske lidelser kan delegeres. Eksempelvis kan årskontrol af KOL og diabetes type 2 udføres af en sygeplejerske. Men patienter har også en berettiget forventning om at tale med lægen, i det mindste en gang om året, siger Jørgen Skadborg.

Når praktiserende læger er pressede, har det ud over den almindelige flytning af opgaver i sundhedsvæsenet

også simple demografiske årsager. I de seneste 15 år er befolkningstallet vokset med omkring en halv million, og antallet af praktiserende læger er faldet til 3.400 fra 3.600. Jørgen Skadborg vurderer, at målet om 15 år bør være 5.000 læger for at kunne opfylde forventningerne til almen praksis.

En rapport fra Aarhus Universitet i 2016 om alment praktiserende lægers psykiske arbejdsmiljø og jobtilfredshed viste, at 38 procent af dem havde en moderat grad af udbrændthed. Fire år tidligere var tallet 26 procent. Andelen af alvorligt udbrændte var mere end fordoblet på fire år.

### De meget syge og de mere raske

Lægemanglen kan ikke undgå at få konsekvenser for patienterne.

- Dem med størst behov, de gamle og de meget syge - det kan være patienter med kræft eller psykiske lidelser - vil forhåbentlig opleve, at deres læge bruger mere tid på dem, fordi mere rutineprægede opgaver er delegeret til andre. De mere raske patienter vil netop opleve, at opgaver er flyttet over til andet personale. Det er ærgerligt, for som læger vil vi egentlig gerne se patienterne. Ellers mister vi lidt af personkendskabet, siger Jørgen Skadborg.

Han har i to et halvt år været en del af en lægepraksis i Billund, som ikke ligger langt fra gennemsnittet. Der er to læger, en sygeplejerske, en sosu-assistent og en sekretær. I mange tilfælde har han stor værdi af at få et resume af en patients historik fra sygeplejersken, der har været i klinikken i 25 år.

### Syddanmark er langt fremme

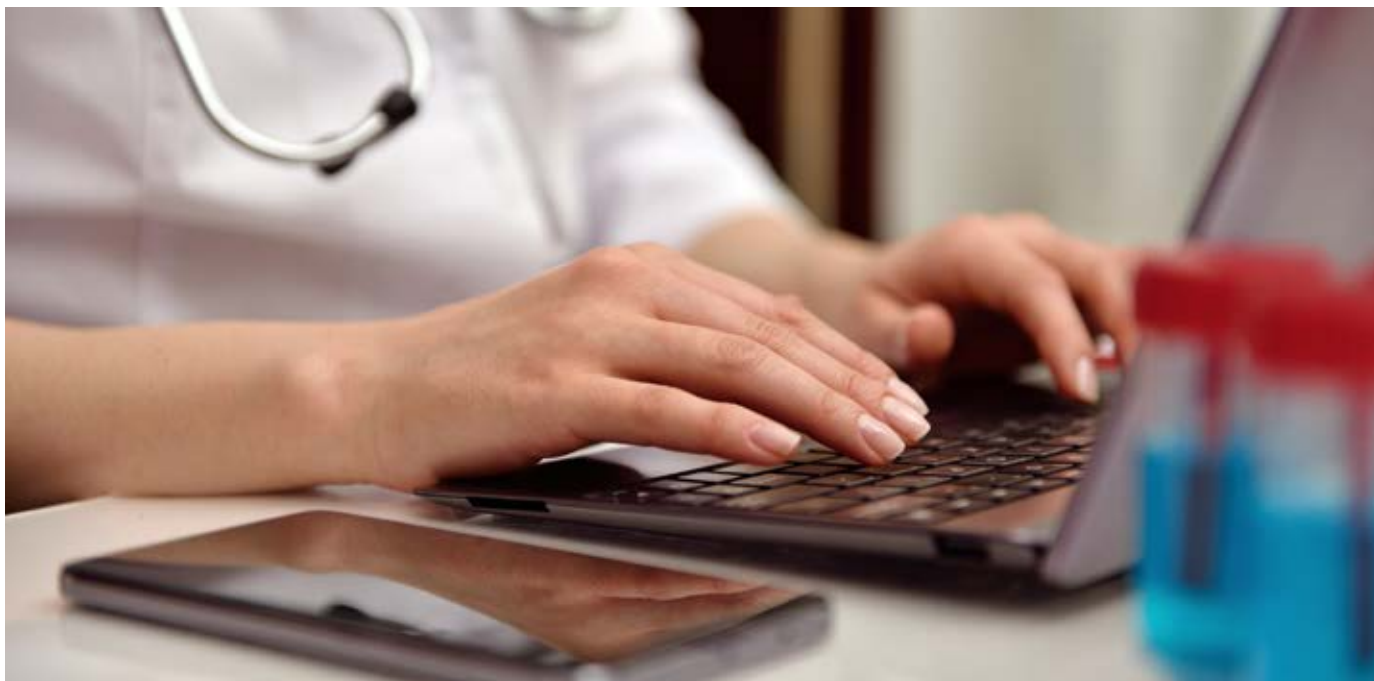
På positivsiden tæller, at PLO Syddanmark har indgået fire aftaler med region og kommuner, som giver bedre muligheder for at tage hånd om de mest sårbare patienter i eget hjem og sikre bedre sammenhæng. Aftalerne dækker blandt andre palliative patienter, psykisk syge patienter og andre med særlige behov.

- I vores region er vi førende med at tage komplicerede sygebesøg og bedre koordinering med det øvrige sundhedsvæsen alvorligt. Det er med til at skærpe os i bevidstheden om, hvad vores fag går ud på, og vi er gode til at lære patienter at kende og se helhedsomsorgen, ikke bare den enkelte sygdom. Vi har senest indgået en aftale om krisesamtaler, når der er sket noget alvorligt i en patients liv, siger Jørgen Skadborg.

Han fremhæver det tætte samarbejde med sygeplejerskerne i den kommunale hjemmesygepleje om den enkelte patient.

- Sygeplejersker er kommet for at blive, og der er ikke nogen af os praktiserende læger, som ikke ønsker at beholde dem. Når det er sagt, har vi ikke mulighed for at ansætte flere på grund af det økonomiloft, vi arbejder inden for. Det lægger individuelt og kollektivt en dæmper på planer om at udvide sin praksis, siger Jørgen Skadborg. 🌸





## Sygeplejersker:

# VI HAR EGNE PATIENTER

Der er mange fællesnævnerne mellem det daglige arbejde for en konsultationssygeplejerske i Odense og Varde, blandt andet at de er glade for jobbet og den mere selvstændige arbejdsform.



Charlotte Riddersholm  
Horsted, Sygeplejerske



Pernille Klok Andresen  
Sygeplejerske

**D**e har begge været ansat på sygehuse i de første mange år, inden de valgte at lade sig ansætte i en lægepraksis. Den ene arbejder i en stor lægepraksis i Varde, den anden i Odense, og de har adskillige sygeplejerskekolleger omkring sig.

Charlotte Riddersholm Horsted og Pernille Klok Andresen har i hvert sit lægehus fået flere opgaver og har fået flere egne patienter, siden Danske Regioner og PLO blev

enige om en ny treårig overenskomst. Almen praksis har fået en større rolle i forhold til flere patientgrupper – patienter med KOL, diabetes type 2, visse kræftsygdomme og sårbare borgere efter udskrivelse fra hospitalet.

- Jeg synes, der bliver stillet langt højere krav til min kunnen og faglige viden, end da jeg var ansat på et sygehus, hvor man er specialiseret i et afgrænset område. I almen praksis er det ofte op til mig at vurdere, om jeg selv skal tage mig af patienten, eller der skal en læge ind over, siger Pernille Klok Andresen.

“I almen praksis er det ofte op til mig at vurdere, om jeg selv skal tage mig af patienten, eller der skal en læge ind over, siger Pernille Klok Andresen.”

De fire sygeplejersker i lægehuset på Middelfartvej i Odense har alle årskontroller af forskellige patient-



grupper, og Pernille er en af to sygeplejersker med ansvar for årskontroller af diabetes-patienter. Patienterne bliver inddelt i kategorier, hvor sygeplejerskerne tager sig af de lette og mindre komplicerede, og lægen har de mere komplicerede, alt reguleret visuelt af trafiklysfarver.

### Selvstændige konsultationer

Jacobilægerne i Varde er syv faste læger og to-tre under uddannelse, og Charlotte Riddersholm Horsted har lige fået en fjerde sygeplejerskekollega, så de nu er fem.

- Jeg kom fra det superakutte på sygehuset og var selv med til at skabe mit job i almen praksis. Jeg bruger meget af min erfaring fra at arbejde med hjertepatienter og kan for eksempel regulere blodtryksmedicin ud fra vores instruks. Hos os har vi som sygeplejersker primært selvstændige konsultationer, ikke noget laborant- eller sekretærarbejde, siger Charlotte Riddersholm Horsted.

Muligheden for at have egne konsultationer tiltalte også Pernille Klok Andresen, da hun valgte at skifte spor i arbejdslivet.

- Jeg havde været i geriatrien i mange år og var glad for det. Men jeg blev med tiden træt af systemet, at være på et sygehus. Jeg var stedfortræder i det geriatriske ambulatorium på OUH og var i gang med en lederuddannelse. Men jeg oplevede, at mine kolleger og jeg blev mere og mere pressede, og at gejsten efterhånden forsvandt. Jeg kan godt savne noget af det, men trives med de daglige udfordringer i mit nuværende job, siger Pernille.

### De nye opgaver for sygeplejersker

Charlotte Riddersholm Horsted mærker uddelegeringen af lægeopgaver. Kontrollen af diabetes-, KOL- og kredsløbspatienter er nu i hænderne på sygeplejersker.

- Vore konsultationer foregår under lægens ansvar, og vi har instrukser og behandlingsplaner at gå ud fra. Det er rart, at der her i huset er faste planer for, hvordan det hele foregår. Vi samarbejder med læger, bioanalytikere og sekretærer, men vi har egne forløb med patienterne, hvoraf jeg har kendt nogle i 12 år, siger Charlotte.

I Odense blev årskontroller af eksempelvis diabetes-patienter en af arbejdsopgaverne for de specialiserede sygeplejersker i lægehuset fra slutningen af 2018.

- Jeg har skullet vænnet mig til at udføre noget, jeg ikke skulle før. Jeg tager fortsat blodprøver, måler og vejer og har livsstilssamtaler med patienterne. Men nu skal vi også forholde os til blodprøvesvarene og den medicinske behandling. I huset har vi daglig supervisionstid for sygeplejersker, og jeg har mulighed for at booke en tid

- Jeg har skullet vænnet mig til at udføre noget, jeg ikke skulle før. Jeg tager fortsat blodprøver, måler og vejer og har livsstilssamtaler med patienterne. Men nu skal vi også forholde os til blodprøvesvarene og den medicinske behandling.

hos en læge på forhånd for at vende en bestemt patient inden en konsultation, siger Pernille.

Foruden diabetespatienter har hun også ansvar for vaccinationer, ligesom hun visiterer til opsøgende eller opfølgende hjemmebesøg. Også det er en udløber af den nye overenskomst for almen praksis, og det giver god mening, mener hun. Nu kan skrøbelige ældre få et årligt opsøgende hjemmebesøg af en sygeplejerske i en halv time fulgt op af lægen efter cirka en uge. Opfølgende hjemmebesøg er efter indlæggelser.

### Få opgaver for en TR

Sygehusene er præget af hurtige patientforløb, og at udskrevne patienter er i en dårligere tilstand, når de kommer hjem eller i aflastning.

*Artiklen fortsættes næste side ►*

**Charlotte Riddersholm Horsted** – uddannet sygeplejerske 1992, ansat på intensivafdelingen på Grindsted Sygehus, derefter akutmodtagelsen på det daværende Varde Sygehus, inden hun var i 10 år på hjertemedicinsk afdeling på Sydvestjysk Sygehus i Esbjerg. Hun var i nogle måneder ansat i hjemmeplejen, inden hun i 2007 blev den første konsultationssygeplejerske ved lægerne på Havnepladsen i Varde. I 2011 fulgte hun med den ene af lægerne over i Jacobilægerne. Hun er TR for sine kolleger.

**Pernille Klok Andresen** - uddannet sygeplejerske 2002, ansat på geriatrisk sengeafsnit på OUH, dernæst neurologisk afdeling og 10 år i geriatrisk ambulatorium samme sted. Valgte i februar 2017 at blive ansat i sololægepraksis i Munkebo og fra juni 2018 hos Lægerne Middelfartvej i Odense. Er næstformand og sekretær i Fagligt Selskab for Konsultations- og Infirmersygeplejersker (FSKIS).



- Vi har flere ting at tage os af ved udskrivning, og der er eksempelvis mere opfølgning, hvis en patient bliver udskrevet efter en blodprop i hjertet. Der kan også være psykiske reaktioner på indlæggelser, og da mange af patienterne kender os rigtig godt, har de god gavn af 10-20 minutters samtale med en af os sygeplejersker, siger Charlotte.

- Vi har flere ting at tage os af ved udskrivning, og der er eksempelvis mere opfølgning, hvis en patient bliver udskrevet efter en blodprop i hjertet.

Charlotte Riddersholm Horsted har i flere år været den eneste tillidsrepræsentant for konsultationssygeplejersker i Syddanmark. Hun er foruden fagfællerne TR for tre bioanalytikere, der er på samme overenskomst.

- TR-funktionen fylder ikke meget i dagligdagen, og det er småting, jeg må tage mig af. Mine kolleger er generelt glade for deres arbejde og oplever ikke de store problemer. Vi er ansatte efter overenskomsten for privatansatte sygeplejersker og følger den fuldstændig. Ledelsesmæssigt er vi som sygeplejersker tilknyttet to af de faste læger, men har med alle patienter at gøre, siger Charlotte.

Overenskomsten har nogle begrænsninger i forhold til børns sygdom, for eksempel retten til at tage med sit barn på sygehus i arbejdstiden. Til gengæld er lønnen højere. En konsultationssygeplejerske på fuld tid har samme løn som en sygeplejerske på sygehus med vagter. Charlotte er på 34 timer med arbejdstid kl. 08-16 og en fridag hver anden uge.

### Et job for de erfarne

På Middelfartvej i Odense er alle sygeplejersker i lægehuset på deltid, Pernille er på 32 timer med varierende daglig arbejdstid og fri hver anden fredag.

- Fagligt er det megafedt at være i almen praksis, udfordrende og spændende, men jeg er glad for, at jeg har så meget erfaring.

- Fagligt er det megafedt at være i almen praksis, udfordrende og spændende, men jeg er glad for, at jeg har så meget erfaring. Det er først nu, jeg føler, jeg begynder at være inde i tingene. Jeg sidder også ved telefonen og visiterer opkald, og med vores faglighed kan vi give patienter råd og vejledning i telefonen, siger Pernille.

I modsætning til lægehuset i Varde er der ikke ansat andre faggrupper, men derimod tre medicinstuderende til at supplere de tre kompagnoner, to uddannelseslæger og en vikar. De studerende udfører sygeplejeopgaver, hvilket kan give anledning til debat. Foruden fire sygeplejersker er der en praksismanager (også sygeplejerske) med mange års erfaring i huset, som har det overordnede ansvar for administrationen. Mange af de daglige administrative opgaver udfører sygeplejerskerne selv.

### Tøjtillægget i Varde

I Varde har sygeplejerskerne deres eget tøj på i konsultationen og får et tillæg på 250 kr. om måneden for at lægge egen garderobe til. Det private tøj er også mere passende, når de hvert halve år er på demensbesøg i patienternes eget hjem.

Opgaver er der nok af, og sygeplejerskerne i både Odense og Varde er ofte godt brugte, når de tager hjem fra lægehuset. Men de føler, de udfylder en vigtig funktion i sundhedsvæsenet. ❀

# FAGDAG

Gospel

Oplæg

16  
workshops

Poster

præsentationer

**Kolding,  
24. oktober  
kl. 08.00-18.30**

Kom med til et brag af en **FAGDAG 2019**, når Kreds Syddanmark inviterer medlemmer til en dag med fokus på sygeplejens mange facetter.

Du vil opleve et varieret og stort udbud af oplægs- holdere, workshops, poster præsentationer samt underholdning. Desuden byder dagen på lidt godt til ganen.

IBC Innovationsfabrikken i Kolding danner rammen om årets FAGDAG 2019, hvor mange faglige selskaber byder ind med deres bud på kvalitet i sygepleje- praksis.

## Oplæg

- Fundamentals of Care v. Erik Elgaard Sørensen, Sygeplejerske og Professor på Aalborg Universitet og Aalborg Universitetshospital
- Teknologis indflydelse på relationen til patienter v. Tessa Lind Gjødesen, Innovationschef på OUH
- Aktuelt tema

**Dansk Sygeplejeråd**  
Kreds Syddanmark



Vi glæder os til  
at dele **FAGDAG**  
2019 med jer.



# Ikke alle er egnede til AT BLIVE SYGEPLEJERSKE

Studiechef på sygeplejerskeuddannelsen i Aabenraa ser professionelle uddannelsessteder og studerende, der vil faget og bliver til dygtige sygeplejersker. Men hun ser også et sundhedsvæsen under pres.



Edel Marie Thomsen  
Studiechef

**D**er er behov for flere sygeplejersker, også i Sønderjylland, og derfor er studiechef Edel Thomsen, sygeplejerskeuddannelsen på UC Syd i Aabenraa, fornøjet med, at der er optaget 140 nye studerende i september mod før 120.

- Der er behov for at optage flere studerende, fastholde dem og sørge for, at flere gennemfører studiet, siger Edel Thomsen.

Udviklingen i sundhedsvæsenet er velkendt med supersygehuse, avancerede korttidskontakter, mere dagsbehandling og opgaveglidning, så patienter ikke er raske, når de udskrives fra

sygehuset. Når de bliver til borgere i deres kommune igen, har de fortsat behov for omsorg og medicin. Det nære sundhedsvæsen i kommunerne tager over. I det krydspres skal de studerende begå sig, når de er ude i den kliniske praktik.



Edel Thomsen ser i hvert fald to tendenser i det:

- ✿ Store dele af sundhedsvæsenet er under pres med begrænsede ressourcer og et skarpt behov for at prioritere opgaverne.
- ✿ Superdygtige og engagerede sundhedsprofessionelle gør, hvad de kan for at løse opgaverne, men det slår ofte ikke til, fordi der er et ressourceunderskud.

- Der er uddannelsessteder, der får det hele til at lykkes, men der er også steder med mangel på uddannelsesressourcer og prioritering, hvor de studerende kommer i klemme. Ikke alle har bevidste læreprocesser, og generelt er der for få sygeplejersker, siger Edel Thomsen.

- Der er uddannelsessteder, der får det hele til at lykkes, men der er også steder med mangel på uddannelsesressourcer og prioritering, hvor de studerende kommer i klemme.

### Kommuner halter bagefter

Hun fremhæver, at kræft- og hjerteafdelinger ud fra en samfundsmæssig prioritering har ressourcer. Andre uddannelsessteder, hvor der på grund af for stor udskiftning ikke er en stabil sygeplejerskegruppe og kontinuitet blandt de kliniske vejledere, har derimod svært ved at levere. Studerende bliver ikke dygtigere end de kompetencer, de bliver mødt med. Især kommunerne er udfordret som uddannelsessteder, fordi de har haft svært ved at følge med til at udvikle kompetencerne i takt med de flere opgaver.

- Både sygehuse og kommuner vil kunne gøre rigtig meget for sig selv ved at tage hånd om de kliniske vejledere og anerkende deres arbejde, siger Edel Thomsen.

### Du skal have drivkraften i dig

Når UC Syd i Aabenraa dimitterer nye sygeplejersker, er studiechefen overordnet godt tilfreds med standarden. Men undervejs i uddannelsen møder hun også studerende, der mangler de personlige egenskaber og evnen til at tilegne sig de kompetencer, der skal til. Alle skal ikke nødvendigvis være sygeplejersker, og Edel Thomsen sender en venlig tanke til den egnethedsparagraf, der i en tidligere bekendtgørelse kunne si de ikkeegnede fra.

- Den mængde af viden, de studerende skal kunne sortere i, er blevet en større vifte, end da jeg tog uddannelsen med den tids lærebøger. De, der har drivkraften, vil det og møder til undervisningen, bliver dygtige sygeplejersker. Men vi er også oppe imod en generel frihedstrang i vores samfund, som kan gå ud over studieadfærd, siger Edel Thomsen.

### Sønderjylland behøver kvalitet

Edel Thomsen sætter i den sidste ende patientsikkerheden over målsætningen om, at så mange som muligt skal gennemføre uddannelsen. Det skal de ikke gøre for enhver pris, hvis de ikke har det i sig.

- Jeg har ord for at være skrap, for det er afgørende vigtigt, at de sygeplejersker, jeg sender ud i det sønderjyske sundhedsvæsen, er dygtige og kompetente, og at de tager ansvar for at yde god sygepleje, siger Edel Thomsen. ✿





Tidligere studerende i praktikken vender hyppigt tilbage i fast job i sygeplejeenhederne i Esbjerg Kommune. Klinisk vejleder Dorthe Stig er her omgivet af tre unge kolleger, Louise Henriksen Schönfeld, færdiguddannet i juni 2017, Nadja Møller Clausen, uddannet januar 2017, og Mette Brock, uddannet juni 2018.

## Erfaren vejleder

# TRIVES MED DE UNGE

Fem ud af seks kliniske vejledere i Esbjerg Kommune er på fuld tid, og sygeplejerskerne er organiseret monofagligt. Det gavner læringsmiljøet, vurderer sygeplejerske og klinisk vejleder Dorthe Stig.

**K**onstateringen kommer uden forbehold: Dorthe Stig elsker sit job som fuldtidsansat klinisk vejleder for de sygeplejerskestuderende, der i forskellige faser af deres uddannelse passerer Sygeplejen Esbjerg Midt med base på Skovbo-Centeret. Deres livsenergi smitter.

- Der er stor faglig og personligt forskel på de studerende, og jeg møder flere med en diagnose end tidligere. Fælles for dem er, at de alle har behov for at blive taget hånd om og vejledt på en god og anerkendende måde, siger Dorthe Stig.

Tre elementer går igen i det forløb, de gennemgår. Trivsel, klarhed og udvikling i viden, færdigheder og kompetencer. Og plusordene fortsætter, for læringsmiljøet skal være inspirerende, berigende og trygt.

- Nutidens studerende har nemmere ved at tage klinisk lederskab og tænke innovativt, og det falder dem mere naturligt at bruge evidens og forskningsbaseret viden, hurtigt og effektivt. Jeg kan høre fra kolleger, at nogle kunne være hurtigere til at udføre instrumentel sygepleje. Men det er ikke den generelle holdning. De studerende vil gerne levere høj kvalitet, siger Dorthe Stig.





### Et styrket læringsmiljø

Hver af de seks enheder med studerende i kommunens sygepleje har en klinisk vejleder, hvoraf fem er på fuld tid. Siden oktober 2015 har sygeplejerskerne været organiseret i monofaglige siloer til gavn for den faglige kvalitet, borgersikkerheden – og de studerendes læringsmiljø. Team Midt består af 43 sygeplejersker ledet af en teamleder, og for hver studerende vælges en eller to sygeplejersker, som de kører med. Dorthe Stig deltager ikke i den daglige drift med borgerne, men besøger borgere med de studerende på følgedage.

Sygeplejen Team Midt har fire til seks sygeplejestuderende ad gangen, flest fra 4. og 6. semester, hvortil kommer 1. semester-studerende i tre dage og fra 7. semester, lige før bacheloren skal skrives. Praktikken er længst på 6. semester, aktuelt fra 2. september til 19. januar 2020. Hertil kommer udenlandske studerende og fra andre faggrupper.

Dorthe Stig har højest anciennitet som klinisk vejleder, idet hun begyndte i 2005. Bortset fra de første år har funktionen været på fuld tid. Hun var også den første til at få et pædagogisk diplom i 2013 og et fuldt diplom, men de øvrige vejledere følger efter, så de kan opfylde kommunens målsætning for kvalitet i vejledningen af de studerende.

### Akademisk retning er styrket

Sygeplejerskeuddannelsen blev senest revideret med virkning fra september 2016. Dorthe Stig har mærket

følgerne af flere revisioner gennem årene og ser ikke de store forandringer denne gang.

- Der er mere fokus på det akademiske, men at det også skal kunne fungere i praksis, og ligeledes er der fokus på flere uger med klinisk undervisning. Hvad angår det akademiske, matcher retningen meget godt samfundets krav til de kommunale sygeplejerskers øgede kompetencer. De studerende er gode til at arbejde hurtigt og sikkert med evidensbaseret sygepleje og relevant forskning. Deres erfarne kolleger arbejder mere intuitivt og abstrakt. Studerende har stort udbytte af at kombinere de to arbejdsformer, siger Dorthe Stig.

Hun er glad for den måde, Esbjerg Kommune har organiseret vejledningen af studerende på, og for samspillet med ledelsen, de øvrige kliniske vejledere og kollegerne i teamet om uddannelsesopgaven. Vejlederne mødes fast hver måned og derudover ved fælles aktiviteter for studerende og refleksioner, samt når de uddanner sig sammen.

Dorthe Stig så gerne endnu tættere kontakt mellem klinisk undervisningssted og sygeplejeskole, i dette tilfælde UC Syd i Esbjerg, så overleveringen kunne styrkes, og studerende med særlige udfordringer kunne understøttes. Hun deltog gerne selv i forelæsninger på skolen og så gerne undervisere være med til refleksioner. ✨

## Betina ville gerne

# DYBERE NED I SYGEPLEJEN

Travlheden i sundhedsvæsenet præger læringsmiljøet, når studerende er i praktik. Betina Ballhorn Pedersen føler sig ikke fuldt rustet til at tage ansvar for sygeplejen, når hun er færdiguddannet.



Betina Ballhorn Pedersen  
sygeplejestuderende

**N**år Betina Ballhorn Pedersen afslutter sin uddannelse i januar 2020, vil hun lige være fyldt 29 år. Foruden at være ældre end gennemsnittet på sygeplejerskeuddannelsen i Esbjerg har hun en fortid som social- og sundhedsassistent som ballast.

Alligevel føler hun sig ikke klædt på til at tage det ansvar, der forventes af hende som uddannet sygeplejerske.

- Nogle taler om praksischocket, fordi der ikke er tid til at blive lært ordentligt op. Som social- og sundhedsassistent gjorde jeg rigtig mange praktiske ting uden at forstå baggrunden. Det gør jeg nu, og det er fedt. Men ville gerne have været mere udfordret i praktikken, primært på 6. semester. Jeg ville gerne have været endnu mere selvkvørende, så jeg kunne blive tryk ved det, der venter lige om hjørnet. Hvis en patient bliver dårlig, skal der handles her og nu, og man lærer 20 gange mere ved at arbejde sammen med erfarne sygeplejersker end ved at sidde og læse i en bog. Det er ikke mit indtryk, at jeg er fuldt klar til ansvaret trods mine 10 års erfaring som social- og sundhedsassistent, siger Betina Ballhorn Pedersen, der efter uddannelsen overvejer at tage et eller to år på en medicinsk afdeling for at få den grundlæggende sygepleje mere på rygraden.

Hendes kritiske analyse retter sig på ingen måde mod de to praktiksteder, lokalpsykiatrien i Varde i 4. semester og opvågningsafsnittet på Sydvestjysk Sygehus i Esbjerg i 6. semester. Som medlem af forretningsudvalget i de studerendes organisation, SLS, og medlem af uddannelsesudvalget på UC Syd har hun haft antennerne ude for at opfange medstuderendes indtryk af praktikken. Tilbage står, at den almindelige travlhed i sundhedsvæsenet i høj grad præger de studerendes læringsmiljø. Sygeplejerskerne mangler simpelt hen tid til at vejlede studerende.

### Den svære overgang

Betina Ballhorn Pedersen fik merit fra sit tidligere job på 2. og 4. semester, hvorved hun mistede samlet 20 ugers

praktik, og det var ikke med hendes gode vilje. Oven i kom revisionen af uddannelsen.

- Mit hold har været forsøgskaniner på den reviderede uddannelse, hvor man gik fra modulordningen tilbage til semesterordningen. Tidligere var der eksamen efter hvert modul på 10 uger, men nu er det efter hvert semester på 20 uger for at gøre det hele mere praksisnært. Det skulle underviserne vænne sig til, og som studerende havde vi ikke nogen at sparre med. Det var enormt svært ved den første semestereksamen, men heldigvis er det blevet meget bedre i løbet af uddannelsen, siger Betina Ballhorn Pedersen. Af bekendtgørelsen og studieordningen fremgår, at studerende må påregne 40 timer om ugen til forberedelse, undervisning og lektier, når de er på den teoretiske del. Semesterbeskrivelsen fra UC Syd i Esbjerg fastsætter tiden i praktikken til 30 timer samt en studiedag pr. uge.

- Det ser på papiret fint ud, men i realiteten er der ikke plads til en eller flere sygedage, som skal indhentes på studiedagene eller i weekender. Jeg har selv været nødt til at tage dobbeltvagter. I 6. semester bliver du som studerende målt på de 20 ugers praktik, 665 timer, ikke på læringsmål, eller om du kan din teori og praksis. Jeg havde selv et fantastisk praktiksted, hvor man var large med timerne, men jeg hører om praktiksteder, der går op i det på minuttet. Der kan ikke være meget læring i, at man går og frygter at blive syg. Flere medstuderende har haft lyst til at tage semestre om, men det forhindrer fremdriftsreformen, siger Betina Ballhorn Pedersen.

### Kliniske vejledere under pres

Mange studerende oplever et dilemma, når de ser uddannede sygeplejersker fare rundt for at nå opgaverne. De indgår ikke i normeringen, men har svært ved at se passivt til, at kolleger har for travlt. Det er ikke unormalt, at bemanningen består af to-tre gange så mange under uddannelse, som der er færdiguddannede sygeplejersker. Studerende er ude for, at kliniske vejledere har ansvaret for fem sygeplejestuderende og to-tre sosu-elever på samme tid. Det går ud over studiesamtaler og undervisning.

- Den kliniske vejleder har generelt for lidt tid til den enkelte studerende, siger Betina Ballhorn Pedersen. 🌱

Der er store afstande på Færøerne, og alligevel er der flere besøg i både småbørns- og skolesundhedspleje end i Danmark.

# HELLE FOR NORDATLANTEN

Som nyuddannet sygeplejerske tog Helle Bau til Norge i 1989. Mange år senere har hun været i Grønland og nu på Færøerne som sundhedsplejerske. Kredslobet bad hende sammenfatte indtrykkene.

**U**dlængslen blev vakt tidligt, og allerede en måned efter at være blevet færdig som sygeplejerske i Roskilde i 1988 stod Helle Bau på levertransplantationsafdelingen på Rikshospitalet i Oslo, hvor en dansk afdelingssygeplejerske lærte hende op. Hun

drømte om at blive udsendt for Læger uden Grænser, og et nordisk land var et godt sted at teste det.

Efter et halvt år i Norge blev hun ansat på skadestuen hjemme i Roskilde. Senere blev det plastikkirurgisk afdeling på Rigshospitalet, skadestuen på Vejle Sygehus



og til sidst et par år i hjemmesygeplejen i Roskilde Kommune med henblik på at uddanne sig til sundhedsplejerske. Helle Bau havde lyst til at arbejde med børn.

I 1996 blev hun ansat i den akutte børnemodtagelse i Glostrup, og i 1999 blev hun færdig med den toårige uddannelse til sundhedsplejerske på Danmarks Sygeplejehøjskole. Efter fire år i sundhedsplejen i Solrød Kommune vendte hun efter en skilsmisse i 2003 tilbage til fødeøen Fyn og blev ansat i den daværende Årslev Kommune. I september 2004 fik hun sin nuværende stilling i sundhedsplejen i Svendborg, hvor hendes søster bor. De er begge født i Nyborg.

### **Barske indtryk fra bygden**

I foråret 2016 opstod muligheden for at rejse ud igen efter alle årene i det danske sundhedsvæsen. Den yngste datter skulle på efterskole, og den ældste var for længst i gang med sygeplejerskeuddannelsen. Hun søgte til hovedbyen i Østgrønland, Tasiilaq, smukt beliggende mellem fjelde og med et par tusinde indbyggere. En kollega fra Svendborg havde behov for en til at tage ud i bygderne i Ammassalik Kommune og vaccinere børn og udøve anden sundhedspleje.

Det skulle senere vise sig, at en af bygderne, Kuummiut med godt 300 indbyggere, i 16 dage manglede en sygeplejerske på grund af akut sygdom. Også det påtog hun

sig efter at have taget et kursus i blandt andet syfilisprøver og blodprøver.

At være bygdsygeplejerske var en særskilt oplevelse. Ligesom andre steder i Grønland var der problemer med alkohol og incest, og Helle Bau besluttede at skrive dagbog for at registrere sine oplevelser og bearbejde indtrykkene.

- Der var fem selvmord, mens jeg var i Østgrønland, den yngste var 18 år. Jeg var kommet for at udføre en opgave så respektfuldt som muligt, og jeg snakkede med kolleger om, hvordan de kunne være i det i mange år. Min måde at tage det ind var at skrive dagbog. Oplevelserne fyldte rigtig meget, også da jeg kom hjem til Danmark. At være i Grønland var lidt ligesom at være på månen, så forskelligt fra danske forhold er det, siger Helle Bau.

### **Tæt på fangerkulturen**

Via tolken, der ledsagede hende under hele opholdet, Rita på 26 år, lånte hun en grønlandsk nationaldragt, som hun blev fotograferet i. Når hun viste det foto for grønlænderne fra sin smartphone eller Facebook, åbnede det dørene til deres hjem og sind.

- Der er en meget oprindelig grønlandsk kultur på østkysten, og at møde folket og deres væren i og tilgang til livet var en stor oplevelse. De lever af fangst, og kommer





fangeren ikke hjem en dag, må man trøste sig med, at han har haft et godt liv, siger Helle Bau.

Hjemme i Danmark efter tre berigende måneder i Grønland fortsatte hun i den kommunale sundhedspleje i Svendborg. I fjor mødte hun på en landskonference en færøsk sundhedsplejerske, der fortalte om den massive mangel på kolleger på Færøerne. Hendes leder var også med, og hun fik Helles mail.

### Travlhed på færøske øer

Sådan blev vejen banet for, at Helle Bau i otte uger frem til 1. september i år var sundhedsplejerske på Færøerne. Hun fik base på den næststørste ø, Eysturoy, på dansk Østerø, øst for hovedstaden Torshavn. Herfra skulle Helle Bau dække bygder som Runavik og Leirvik, og hun fik også en større by, Klaksvig, med. Under opholdet blev hun spurgt, om hun derudover kunne tage en tjans på Suderø godt to timers sejlads mod syd. Det skulle vise sig, at der blev født seks børn på Suderø i den periode, og der var så meget at se til, at hun en nat måtte bo hos en pensioneret sundhedsplejerske.

- Da jeg var under uddannelse, havde jeg en færøsk elevkammerat, der fortalte om et skønt land. I modsætning til de fleste grønlændere taler de dansk og kan læse pjecer og brochurer. Der er store afstande på Færøerne, og alligevel er der flere besøg i både småbørns- og skolesund-

hedspleje end i Danmark. Men de mangler sundhedsplejersker, og der er travlt. Jeg kørte næsten 5.000 km på de otte uger og kunne nyde den storslåede natur mellem alle besøgene, siger Helle Bau.

### Faglighed i et andet land

Færøerne efterlod indtrykket af et velfungerende samfund med en høj social standard, og når man tager imod gæstfriheden, bliver der ofte serveret i Bing & Grøndahl-stel.

- Jeg havde gode oplevelser ved at komme med min faglighed, blandt andet med ammevejledning, som der var brug for, selv om færøske fødende ligger op til fem dage på sygehuset. Fædre har barsel i fire uger og kan få seks uger, hvis de ønsker det. Det er dejligt at komme ud og gøre en forskel og bruge sit fag i et andet land, siger Helle Bau.

Hun er tilbage i sundhedsplejen i Svendborg Kommune og befinder sig godt. Med sig har hun indtrykkene af store vidder, uendelig smuk natur, fjelde og tunneler, der skærer sig igennem landskaberne. Helle er friluftsmenneske og nyder ligeledes den hjemlige natur, gerne fra en kajak på Svendborgsund. Hun svømmer også og cykler på arbejde fra hjemmet i Rantzausminde. ❀



### FAKTA:

Helle Bau  
Sundhedsplejerske  
Svendborg Kommune



